Fundacja Studiów Międzynarodowych
Foundation of International Studies

Karina Paulina Marczuk

TRZECIA OPCJA

Gwardie narodowe w wybranych państwach Basenu Morza Śródziemnego

The Third Option

Carabinieri/Gendarmerie like forces
in selected Mediterranean Countries

TRZECIA OPCJA

Gwardie narodowe w wybranych państwach Basenu Morza Śródziemnego

THE THIRD OPTION

***Carabinieri/Gendarmerie like forces* in selected Mediterranean Countries**

FUNDACJA STUDIÓW MIĘDZYNARODOWYCH
FOUNDATION OF INTERNATIONAL STUDIES

Karina Paulina Marczuk

TRZECIA OPCJA

Gwardie narodowe w wybranych państwach Basenu Morza Śródziemnego

Wprowadzenie
Dariusz Popławski

Warszawa 2007

Okładka
Dariusz Górski

Korekta
Bogusława Jędrasik

© Copyright by Karina Paulina Marczuk, Warszawa 2007

ISBN 978-83-89050-31-1

Wydawca
Fundacja Studiów Międzynarodowych
ul. Żurawia 4
00-503 Warszawa
http://www.fundacjasm.edu.pl

Skład, łamanie, druk i oprawa
Zakłady Graficzne Uniwersytetu Warszawskiego. Zam. 649/2007

Spis treści

Wprowadzenie (*Dariusz Popławski*) 9

Wstęp 11

Rozdział I

Istota gwardii narodowych w wybranych państwach śródziemnomorskich: formacje policyjne, lecz o statusie militarnym 18

1. Historyczne formy organizacji gwardii narodowych w wybranych państwach śródziemnomorskich 20
2. Percepcja gwardii narodowych wybranych państw Basenu Morza Śródziemnego w czasach współczesnych 29
3. Gwardie narodowe w wybranych państwach świata 39
   3.1. Gwardie narodowe w wybranych państwach Unii Europejskiej 40
   3.2. Gwardie narodowe w wybranych państwach Ameryki Łacińskiej i Afryki 45
   3.3. Gwardia Narodowa w Stanach Zjednoczonych Ameryki 51

Rozdział II

Gwardie narodowe w systemach bezpieczeństwa narodowego państw 56

1. Koncepcje bezpieczeństwa narodowego po przełomie 1989 roku 57
   1.1. Istota pojęcia bezpieczeństwa 60
      1.1.1. Definiowanie kategorii bezpieczeństwa narodowego w erze postzimnowojennej 67
         1.1.1.1. Koncept *human security* jako nowa wartość we współczesnych studiach nad bezpieczeństwem 75
      1.1.2. Relacje pomiędzy bezpieczeństwem narodowym i międzynarodowym 96

2. Wewnętrzne aspekty bezpieczeństwa narodowego 105
2.1. Kategoria bezpieczeństwa i porządku publicznego..... 106
2.2. Współczesne ujęcie bezpieczeństwa wewnętrznego..... 113
3. Gwardia narodowa jako środek zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie 119
3.1. Tryb wykorzystania gwardii narodowych w zarządzaniu bezpieczeństwem i porządkiem publicznym..... 121
3.2. Inicjatywa powołania Gwardii Narodowej RP jako przejaw zmian w koncepcji systemu bezpieczeństwa narodowego Polski po 1989 roku..... 128

Podsumowanie rozdziałów I–II 135

Rozdział III

Żandarmeria francuska, portugalska i rumuńska: dualny model struktury bezpieczeństwa wewnętrznego..... 138

1. Koncepcja francuska wzorcem dla gwardii narodowych w Europie..... 140
1.1. Militaryzacja francuskiej Żandarmerii Narodowej: Wielka Rewolucja Francuska i rządy Napoleona Bonapartego..... 144
1.2. Ewolucja uprawnień francuskiej Żandarmerii Narodowej: od Kongresu Wiedeńskiego do czasów współczesnych 152
1.3. Struktura, organizacja i zadania współczesnej Żandarmerii Narodowej we Francji..... 156
1.4. Walka z przestępczością o charakterze terrorystycznym jako jeden z priorytetów w działalności francuskiej Żandarmerii Narodowej 160
2. Narodowa Gwardia Republikańska w Portugalii – nawiązanie do rozwiązań francuskich..... 165
2.1. Francuskie korzenie Narodowej Gwardii Republikańskiej: od Królewskiej Gwardii Policji Lizbońskiej do Gwardii Municypalnej 167
2.2. Gwardia w czasach Republiki i *Nowego Państwa* 170
2.3. Misja i organizacja współczesnej Narodowej Gwardii Republikańskiej..... 173
3. Rumuńska Żandarmeria – wojska wewnętrzne na wzór francuski..... 178
3.1. Geneza powstania Rumuńskiej Żandarmerii w kontekście ewolucji bilateralnych relacji rumuńsko-francuskich..... 180
3.2. Zakres zadań i organizacja współczesnej Rumuńskiej Żandarmerii..... 187
3.3. Międzynarodowa współpraca Rumuńskiej Żandarmerii na rzecz integracji europejskiej..... 193

Rozdział IV

Karabinierzy jako czwarty rodzaj sił zbrojnych Republiki Włoskiej..... 198

1. Korpus Karabinierów – koncepcja militaryzacji żandarmerii 199
1.1. Rola piemonckich policji o statusie wojskowym w procesie konstytuowania Korpusu Karabinierów Królewskich..... 201

1.2. Korpus Karabinierów Królewskich jako jeden z czynników procesu zjednoczeniowego państwa włoskiego ... 205
1.3. Ewolucja Karabinierów w kierunku czwartego rodzaju Sił Zbrojnych Republiki Włoskiej ... 210
2. Organizacja i funkcjonowanie współczesnej włoskiej Armii Karabinierów ... 215
3. Walka z przestępczością zorganizowaną o charakterze mafijnym jako główne zadanie współczesnych Karabinierów ... 221

Rozdział V

Hiszpańska Gwardia Cywilna – odwrót od formacji wojskowej ... 227

1. Historyczne uwarunkowania cywilnego charakteru hiszpańskiej Gwardii Cywilnej ... 228
1.1. Diuk Ahumady i dyktator Franco: odmienne koncepcje Gwardii Cywilnej ... 231
2. Zakres kompetencji i organizacja Gwardii Cywilnej w Hiszpanii ... 236
3. Terroryzm ETA i nielegalni imigranci – nowe wyzwania dla hiszpańskiej Gwardii Cywilnej ... 240
3.1. Terroryzm ETA jednym z głównych wyzwań dla Gwardii Cywilnej ... 241
3.2. Problem nielegalnej imigracji w działalności Gwardii Cywilnej ... 244

Rozdział VI

Żandarmeria Turecka – koncepcja zmilitaryzowanych oddziałów policyjnych ... 249

1. Geneza powołania w Turcji formacji o charaterze żandarmeryjnym ... 250
2. Zakres zadań i struktura współczesnej Żandarmerii Tureckiej ... 254
3. Żandarmeria w świetle starań Turcji o członkostwo w Unii Europejskiej ... 258
3.1. Militaryzacja Żandarmerii a dążenia Turcji do członkostwa w Unii Europejskiej ... 260

Rozdział VII

Instytucjonalizacja współpracy gwardii narodowych wybranych państw śródziemnomorskich jako nowy wymiar europejskiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego ... 264

1. Instytucjonalizacja współpracy państw członkowskich Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego ... 266
2. Gwardie narodowe w procesie instytucjonalizacji współpracy wybranych państw Basenu Morza Śródziemnego w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego ... 271
2.1. Proces instytucjonalizacji śródziemnomorskiej współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego: Porozumienie FIE/FIEP ... 272
3. Gwardie narodowe wybranych państw Basenu Morza Śródziemnego jako fundament inicjatywy Europejskich Sił Żandarmerii ... 282

Podsumowanie rozdziałów III–VII ... 293

Zakończenie ... 301
Abstract ... 306
Résumé ... 313
Резюме ... 315
Bibliografia ... 317
Wykaz najczęściej używanych skrótów ... 344
Wykaz tabel ... 348
Wykaz rysunków i wykresów ... 350